

יולי 2018

בית המשפט העליון מרחיב את האפשרות לתבוע תאגיד בין"ל בישראל

[רע"א 5860/16 Facebook Inc נ' אוהד בן חמו]

לאחרונה פורסם פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין רע"א 5860/16 Facebook Inc נ' אוהד בן חמו, הקובע, בתמצית, כי הגם שבהסכם ההצטרפות לשירותי "פייסבוק" נקבע כי כל סכסוך בין המשתמשים לבין "פייסבוק" יוכרע בבימ"ש בקליפורניה ועל פי דיני מדינת קליפורניה, תביעות של ישראלים כנגד חברת פייסבוק תתבררנה בבתי המשפט בישראל.

ראינו לנוכח להביא לידיעתכם את עיקרי פסק הדין, אשר יכול להיות רלבנטי, בנסיבות מסוימות, גם לפעילותכם בישראל.

הקדמה

פייסבוק ארה"ב ופייסבוק אירלנד הן חברות המפעילות את הרשת החברתית "פייסבוק".

משתמש אשר מעוניין להירשם ל"פייסבוק" נדרש להסכים לתנאים מסוימים המפורטים במסמך שכותרתו "Statement of Rights and Responsibilities" ("תנאי השימוש"). סעיף 15(1) לתנאי השימוש מורה כי כל סכסוך בין המשתמשים לבין פייסבוק יוכרע: (1) בבית משפט בקליפורניה ("תניית מקום השיפוט"); ו- (2) על פי דיני מדינת קליפורניה ("תניית הדין החל").

בחודש ספטמבר 2014 הוגשה לבית משפט בישראל בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד פייסבוק, בטענה כי היא קוראת ללא רשות הודעות פרטיות ששולחים משתמשים בפייסבוק ועושה בהן שימוש מסחרי; כי הפרה את הוראות חוק הגנת הפרטיות; וכי פגעה בזכויותיהם של קטינים המשתמשים בפייסבוק. פייסבוק עתרה לסילוק בקשת האישור על הסף, בטענה כי לאור תנאי השימוש, על בתי המשפט בישראל להימנע מלדון בתביעה. המשתמש טען כי תניית מקום השיפוט ותניית הדין החל הן "תניות מקפחות בחוזה אחיד" ועתר לביטולן.

בית המשפט העליון קבע כי התנאים שהמשתמשים בפייסבוק נדרשים להסכים להם, מהווים "חוזה אחיד", וכי לצורך ההכרעה בשאלה האם תניית מקום השיפוט ותניית הדין החל הן מקפחות, יש לבחון האם תניות אלו מרתיעות את הלקוחות החתומים על החוזה מלנקוט בהליכים משפטיים.

עיקר קביעות בית המשפט העליון

1. **תניית מקום השיפוט, הקובעת כי סכסוכים בין פייסבוק ומשתמשיה יוכרעו במדינת קליפורניה, היא תנייה מקפחת שיש לבטלה ותחתיה יש לאפשר למשתמשים ישראלים לתבוע את פייסבוק בישראל. בהקשר זה, נקבע, בין היתר, כדלקמן:**
    - 1.1. **העובדה שפייסבוק מספקת שירותים בחינם, אינה מקנה לה חסינות מפני תביעה בישראל, שכן לא הוכח כי יכולתה של פייסבוק להעניק למשתמשים בפייסבוק שירותים בחינם, תלויה בכך שלא תידרש להתדיין מחוץ לקליפורניה.**
    - 1.2. **נדחתה טענת פייסבוק כי נוכח העובדה שהיא מספקת שירותים למיליארדי אנשים ברחבי העולם, אין ביכולתה להתדיין עם כל משתמש במדינתו. נקבע, כי טענה זו אינה מתיישבת עם העובדה שפייסבוק פוטר חלק מהמשתמשים בפייסבוק תניית מקום השיפוט (כך, פייסבוק מאפשרת לתושבי גרמניה לתבוע אותה במדינתם ועל פי דיני גרמניה).**
    - 1.3. **יש לייחס משמעות לעובדה שלפייסבוק יש לקוחות רבים בישראל (4.5 מיליון משתמשים).**
    - 1.4. **העובדה שבתי המשפט בארצות הברית אוכפים את תניית מקום השיפוט אינה מעידה במקרה זה כי לא מדובר בתניה מקפחת, בין היתר בשל העובדה שבקנדה ובצרפת נפסק כי אין לאוכפה בשל היותה מקפחת; וגם באוסטריה התירו בתי המשפט לנהל הליכים משפטיים נגד פייסבוק בתחומי המדינה.**
    - 1.5. **לא ניתן להתעלם מפערי הכוחות העצומים בין פייסבוק והמשתמשים הישראלים בפייסבוק, המצדיקים קיומו של פיקוח הדוק על פעילותה והחלת סטנדרט ביקורת מחמיר עליה. הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח העלייה הדרמטית בהיקף המסחר עם תאגידים זרים באמצעות האינטרנט בשנים האחרונות.**
  2. **תניית הדין החל, הקובעת כי סכסוכים בין פייסבוק ומשתמשיה יוכרעו על פי דיני מדינת קליפורניה, איננה תנייה מקפחת וניתן להחילה. בהקשר זה, נקבע, בין היתר, כדלקמן:**
    - 2.1. **שיטת המשפט בקליפורניה היא בעלת מאפיינים דומים לשיטת המשפט בישראל ונחשבת לאחת המתקדמות בעולם בתחום התובענות הייצוגיות.**
    - 2.2. **התקדימים והחוקים במדינה זו הם בשפה האנגלית המובנת לרבים מתושבי ישראל והם נגישים באמצעות האינטרנט.**
    - 2.3. **תניית הדין החל באה להגן על אינטרס עסקי לגיטימי. יכולתה של פייסבוק לכלכל את צעדיה בצורה מושכלת תלויה בכך שתהיה כפופה למערכת דינים אחת, בייחוד בהינתן ההיקף האדיר של המשתמשים בפייסבוק הפרושים בכל רחבי הגלובוס.**
    - 2.4. **ניתן להניח כי אדם המבקש לנהל תובענה ייצוגית על סך 400 מיליון דולר, לא יירתע מתניה בחוזה אחיד הקובעת שתביעה זו תוכרע על פי דיני מדינת קליפורניה (בניגוד למשל, לחוזה אחיד הקובע כי על התביעה להיות מוכרעת על פי דיני סינגפור).**
- מטבע הדברים, פסק הדין עשוי להשפיע על פעילותן של חברות בינ"ל בישראל. אנו ממליצים אפוא לבחון את ההסכמים, התקנונים, תנאי השימוש וכיוצ"ב של החברות, ובפרט את תניות הדין החל ומקום השיפוט. ייתכן שלאור פסק הדין יש מקום לבצע שינויים והתאמות במסמכים אלו. נשמח לסייע בכל הבהרה או שאלה העולים מן האמור לעיל.